

**До 70-річчя доктора хімічних наук,
професора, завідувача відділу хімії
фосфорорганічних сполук ІОХ НАН України
Пінчука Олександра Михайловича**

14 серпня 2007 року виповнюється 70 років з дня народження відомого вченого в галузі хімії елементоорганічних сполук, доктора хімічних наук, професора Пінчука Олександра Михайловича.

Олександр Михайлович народився 14 серпня 1937 року у м. Дніпропетровську. Після закінчення середньої школи вступив до Дніпропетровського металургійного інституту, який закінчив з відзнакою, і був прийнятий до аспірантури ІОХ НАН України. Під керівництвом академіка О.В.Кірсанова в 1965 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: “Смешанные фосфазо-сульфониларилы”. Ця робота поклала початок його науковій діяльності в надзвичайно перспективному напрямку хімії елементоорганічних сполук — хімії фосфорорганічних сполук, фундатором якої в Україні є академік О.В.Кірсанов.

У 1976 р. він захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора хімічних наук, а в 1988 році йому було присвоєне вчене звання професора.

Пінчук О.М. — відомий вчений в галузі хімії елементоорганічних сполук. Під його керівництвом вперше в Україні проведені дослідження в галузі хімії органічних азотистих сполук сурми, олова, свинцю.

З 1978 р. Олександр Михайлович Пінчук очолює відділ хімії фосфорорганічних сполук, який є одним із стратегічно важливих відділів Інституту органічної хімії НАН України.

Основні наукові праці О.М.Пінчука пов'язані з ґрунтовним дослідженням хімії фосфорорганічних сполук. Він заснував оригінальні напрямки в хімії імінопохідних фосфору, фосфоровмісних краун-ефірів та функціонально заміщених фосфінів. Одержані ним нові класи фосфорорганічних сполук знайшли застосування як комплексоутворювачі для легких та важких металів, як каталізatori для органічного синтезу та біологічно активні речовини для сільського господарства.

Одним з напрямків фундаментальних досліджень є розробка нових загальних підходів до синтезу фосфорорганічних сполук електрофільним фосфорилуванням електронозбагачених систем (п'ятичленних гетероциклів та їх конденсованих аналогів: азинів, енамінів, амідів карбонових кислот, 2-амінокетонів) галогенідами тривалентного фосфору. Різноманітність досліджених процесів фосфорилування дозволила розробити ряд принципово нових препаративних методів одержання сполук із зв'язками С-Р та N-Р ациклическої та гетероциклическої будови.

Основні результати досліджень викладені в 6 оглядових та 256 наукових статтях і 40 авторських свідоцтвах, 7 з яких впроваджено в народне господарство. Під його керівництвом та за його науковою консультацією захищено 24 кандидатських та 3 докторські дисертації.

Олександр Михайлович є членом спеціалізованої наукової ради ІОХ НАН України, був членом оргкомітетів цілого ряду Міжнародних наукових форумів з хімії фосфору, членом редколегії журналу *Heteroatomic Chemistry*, в період 1992-1998 рр. був членом ВАК України.

У галузі прикладних розробок під керівництвом О.М.Пінчука створені ефективні вітчизняні препарати для сільського господарства: акарициди (акпін та біпін) і регулятори росту рослин (декстрел та декстрамін-Н). Створені квазіфосфонієві каталізatori для сополімеризації епоксидів і фторування ароматичних сполук.

Олександр Михайловичу Пінчуку притаманні найкращі людські риси — чуйність, справедливість, мудрість, вимогливість до себе та уважне ставлення до співробітників.

Редколегія, редакція, автори і читачі “Журналу органічної та фармацевтичної хімії” щиро поздоровляють доктора хімічних наук, професора, завідувача відділу хімії фосфорорганічних сполук ІОХ НАН України Пінчука Олександра Михайловича з семидесятиріччям і бажають йому міцного здоров'я та нових творчих успіхів.